

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu : **S. R. Z., M. O. B. B., R.**, v dovolacom konaní zastúpený JUDr. P. K., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v B., proti žalovanej : **B., a.s., S.**, IČO: X., **o splnenie povinnosti zaplatiť 222 138,-- Sk s príslušenstvom**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Banskej Bystrici pod sp.zn. 8 C 54/2002, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. augusta 2007 sp.zn. 41 Cob 259/2007, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. augusta 2007 sp.zn. 41 Cob 259/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Banskej Bystrici (odvolací súd) uznesením z 28. augusta 2007 sp.zn. 41 Cob 259/2007 zmenil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica (súd prvého stupňa) z 30. mája 2007 č.k. 8 C 54/2002-325 „v napadnutej časti 3., 4. a 5. výrokovej vety o náhrade trov konania“ tak, že žalobca je povinný nahradiť žalovanej trovy prvostupňového konania vo výške 20 303,-- Sk. Žalobcovi a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa „trovy štátu“ tak, že žalobca zaplatí 7 892,-- Sk a žalovaná 1 732,50 Sk. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal z toho, že proti výrokom rozsudku súdu prvého stupňa o trovách podali odvolania obidvaja účastníci; za odvolanie považoval aj vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu majúc za to, že podľa obsahu tohto procesného úkonu a vzhľadom na čas jeho podania ide sčasti aj o odvolanie. O zmene rozsudku súdu prvého stupňa rozhodol podľa § 220 Občianskeho súdneho konania, zákona č. 99/1963 Zb.

v znení neskorších predpisov (O.s.p.) majú za to, že súd prvého stupňa nerozhodol správne o náhrade trov účastníkov a štátu. Vychádzal z toho, že z pôvodne uplatnenej sumy, ktorú žiadal žalobca priznať titulom ušlého zisku a ktorej výšku preukazoval znaleckým posudkom Ing. M., priznal mu okresný súd len sumu 68 952,-- Sk, a to podľa znaleckého posudku vypracovaného P. Z. Ú. SPÚ v N., vypracovanie ktorého nariadil súd. S prihliadnutím na pomer úspechu žalobcu a žalovanej k celému predmetu konania rozhodol súd prvého stupňa o trovách konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v sume 21 913,-- Sk, čo zodpovedalo jeho 18 %-nej úspešnosti, a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 9 846,-- Sk, čo zodpovedalo jej 82 %-nému úspechu v konaní. Vychádzajúc z rovnakého pomeru úspechu v konaní zaviazal súd prvého stupňa žalobcu k povinnosti zaplatiť náhradu trov štátu v sume 11 992,-- Sk a žalovanú v sume 2 632,50 Sk, ktoré predstavovali znalečné vyplatené z rozpočtových prostriedkov štátu, pričom záloha na znalečné zaplatené žalovanou v sume 5 000,-- Sk, pri výpočte trov žalovanej súdom prvého stupňa zohľadnená nebola. Odvolací súd, posudzujúc toto rozhodnutie súdu prvého stupňa o trovách konania, nepovažoval za dôvodnú odvolaciu námietku žalobcu, že o náhrade trov konania účastníkov malo byť rozhodnuté podľa § 142 ods. 3 O.s.p. tak, že mala mu byť priznaná plná náhrada trov konania. K tomu odvolací súd uviedol, že ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. je možné použiť len vtedy, ak bol znalecký posudok vykonaný na preukázanie výšky uplatneného nároku. Ak sa ním ale musel riešiť aj základ sporu tak, ako to bolo v danom prípade, keďže znalecký ústav skúmal nielen vznik škody ale aj príčinnú súvislosť, nie je možné ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. v takomto prípade aplikovať. Nepovažoval však za správny výpočet miery úspechu účastníkov urobený súdom nižšieho stupňa. Malo za to, že takýto postup je v rozpore so zásadou pomerného rozdelenia trov, ktorá predpokladá, že po vyčíslení úspechu žalobcu a žalovanej je potrebné v danom prípade od úspechu žalovanej (82 %) odpočítať úspech žalobcu (18 %) a rozdiel vo výške 64 % je percentuálny výpočet úspechu žalovanej, ktorý je základom pre výšku trov, na ktorú žalovanej vzniklo právo. Keďže žalovaná bola v spore o 64 % úspešnejšia ako žalobca, má právo na náhradu 64 % „hodnoty jeho trov“, uviedol odvolací súd. Celkové trovy žalovanej predstavujú sumu 31 913,-- Sk a 64 % z nich sa rovná sume 20 303,-- Sk, ktorú je žalobca povinný zaplatiť žalovanej. Odvolací súd nepovažoval za správne ani rozhodnutie súdu prvého stupňa o náhrade trov, ktoré platil štát. Ustálil, že žalobcovi mala byť správne uložená povinnosť zaplatiť na účet súdu 7 892,-- Sk, čo predstavuje 82 % zo sumy, ktorú štát reálne vyplatil na znalečnom, a žalovanej povinnosť zaplatiť 1 732,50 Sk, čo predstavuje 18 % štátom vyplatenej sumy, „a to s prihliadnutím na výsledky konania.“

Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Odvolací súd, hoci považoval vyjadrenie žalovanej za jej odvolanie, v rozpore s ustanovením § 209a ods. 1 O.s.p. mu tento opravný prostriedok nedoručil na vyjadrenie (bod I. a II. dovolania). Podľa žalobcu, ak aj bolo vyjadrenie žalovanej podľa jeho obsahu odvolaním, bolo podané po zákonom stanovenej lehote a ako také malo byť správne odvolacím súdom odmietnuté (bod III. dovolania). Žalobca nepovažoval za správny ani záver odvolacieho súdu, že pri rozhodovaní o trovách konania nebolo možné v danej veci postupovať podľa ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. (bod IV. dovolania) a tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu nerešpektuje ani zákaz reformacie in peius (bod V. dovolania).

Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), postupujúc podľa predpisov účinných od 15. októbra 2008 (prechodné ustanovenie § 372p ods. 1 O.s.p. k úpravám účinným od 15. októbra 2008 na základ zákona č. 384/2008 Z.z.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len pokiaľ to pripúšťa zákon.

Dovoláním žalobcu napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu má procesnú formu uznesenia a prípustnosť dovolania proti nemu treba preto posúdiť podľa § 239 O.s.p. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. ale výslovne ustanovuje, že predchádzajúce odseky 1 a 2 (pripúšťajúce dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu) neplatia, ak ide o uznesenie o trovách konania.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť odvolacieho súdu skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku

alebo uznesení) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. pritom nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ak je teda konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutie o trovách konania.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a písm. g/ O.s.p. žalobca nenamietal a v dovolacom konaní ich existencia nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd sa osobitne zameril na posúdenie, či konanie nie je zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu jeho procesných práv (napr. právo zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok a pod.).

Podľa § 209a ods. 1 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008, ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete, doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu a či súhlasia s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia odvolacieho súdu (str. 3 druhý odsek) vyplýva, že považoval vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu podľa jeho obsahu v časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 9 846,-- Sk a v časti, ktorou jej bola uložená povinnosť zaplatiť štátu náhradu jeho trov v sume 2 632,50 Sk, za odvolanie. Ak však dospel k takému záveru, bolo jeho povinnosťou podľa ustanovenia

§ 209a ods. 1 O.s.p. v znení účinnom v čase jeho konania doručiť vyjadrenie (odvolanie) žalovanej žalobcovi.

Porušenie povinnosti doručiť odvolanie účastníkovi konania na vyjadrenie má za následok vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa účastníkovi odníma možnosť uplatnenia procesného práva vyjadriť sa k úkonu druhého účastníka. Odníma sa mu tým právo na spravodlivý súdny proces.

Postup a rozhodnutie odvolacieho súdu sú ale vadné aj inak. Odvolací súd totiž nesprávne považoval vyjadrenie žalovanej (ktoré považoval sčasti za odvolanie) za procesný úkon urobený v zákonnej odvolacej lehote.

K č.l. 336 spisu súdu prvého stupňa sú pripojené doručky o doručení rozsudku súdu prvého stupňa z 30. mája 2007 č.k. 8 C 54/2002-325, podľa ktorých predmetný rozsudok bol žalovanej, spolu s uznesením súdu prvého stupňa z 30. mája 2007 č.k. 8 C 54/2002-332 (o priznaní znalečného) a príkazom na úhradu, doručený 27. júna 2007.

Podľa § 204 ods. 1 O.s.p. odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Rozsudok súdu prvého stupňa z 30. mája 2007 č.k. 8 C 54/2002-325 obsahuje správne poučenie o lehote na podanie odvolania a preto neprichádza do úvahy aplikácia ustanovenia § 204 ods. 2 O.s.p. o predĺžení odvolacej lehoty.

Podľa § 57 ods. 1 a 3 O.s.p. do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Vychádzajúc z uvedeného žalovanej začala plynúť pätnásťdňová lehota na odvolanie dňa 28. júna 2007 a uplynula dňa 12. júla 2007. Z odtlačku pečiatky pošty na obálke, v ktorej bolo zasielané vyjadrenie (podľa odvolacieho súdu odvolanie) žalovanej, nepochybne vyplýva, že táto zásielka bola podaná na pošte 30. júla 2007, teda po uplynutí odvolacej lehoty.

So zreteľom na výskyt týchto vád je dovolanie žalobcu nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom takýmito procesnými vadami nemôže byť považované za správne. Dovolací súd preto dovolaním žalobcu napadnuté uznesenie odvolacieho súdu uznesením zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 a 4 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z.).

Pre toto ďalšie konanie, na ktoré sa vec vracia, dovolací súd poznamenáva, že v zmysle § 142 O.s.p. platia o trovách konania dve základné zásady, t.j. že sa hradia len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva a že sa právo na náhradu trov konania riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O.s.p.). Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia prizná plnú náhradu trov konania, hoci mal vo veci len čiastočný úspech, v troch prípadoch: 1. ak účastník mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, 2. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a 3. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V poslednom prípade z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti) ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (prípadne znaleckého posudku). Ak je tento splnený, je potrebné o náhrade trov konania rozhodnúť podľa tohto ustanovenia.

Dovolací súd tiež pripomína odvolaciemu súdu, že zmyslom znaleckého dokazovania, potvrdenia alebo odborného vyjadrenia (§ 127 O.s.p.) je ozrejmenie skutkových okolností, na posúdenie ktorých treba odborné znalosti a skúsenosti, potrebné na právne posúdenie veci súdom. Posúdenie, či je daný základ nároku, t.j. či sú dané predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu (porušenie právnej povinnosti alebo existencia protiprávneho úkonu, vznik škody

ako majetkovej ujmy a existencia príčinnej súvislosti medzi protiprávnym úkonom a vzniknutou škodou) je úlohou súdu, a nie znalca.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. decembra 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková